

Tuletegemine

Kristel Vilbaste

Kõige vanemal ajal tehti tuld tulepuuriga. Vibunööri vahele keeratud tulepuuri pulka keerutati vibu edasi-tagasi liigutades ja vastu pehmemat puuplaati surudes, nii et puutolm hõõguma hakkaks. Tekkinud säde poetati kuiva sambla sisse ja puhuti tuleleegiks. Vibu asemel võib pulka ka pihkude vahel edasi-tagasi keerutada, kuid see on veelgi raskem. Tulepuuriga tule ülessaamine nõuab palju jõudu ja kannatust, vahel ei saa sellega isegi suured inimesed hakkama.

Kui inimesed hakkasid rauda kasutama, leiutati tuleraud. Meie esivanemad avastasid, et rauaga vastu kõva ränikivi ehk tulekivi koksides tekivad sädemed, millest saab tule üles puhuda. Tulerauda – kringlikujulist ümber peopesa pandavat raudvõru – tehakse natukene pehmemast metallist kui tänapäeva terasnoad. Seevastu tulekivi on väga kõva kivi, seda kasutati ka nooleotste ja kirveste tegemiseks.

Kuigi ka Eestis leidub lubjakivis ja kruusakarjäärides mõnikord tulekivi, töid enamiku tulekivist meie maale kaubitsejad. Tulekivi on kollakashall või hall kivi. Kõige paremaks hinnatakse Iirimaa Rathlini saarel leiduvat tulekivi.

Tulerauaga vastu tulekivi koksides hakkavad lendama sädemed, mis on tegelikult rauaosakesed. Need tuleb püüda kergesti süttivale materjalile ja lõkkele puhuda.

Kindlasti tekib nüüd küsimus, et kas vanasti koksiti tuld iga päev. Sugugi mitte! Tavaliselt puhuti uus tuli üles õhtul tuha alla peidetud sütest. Päeval hoidis keegi pidevalt tuld põlemas.

Tänapäeval kasutatakse matkal sageli magneesiumpulkasid, mille küljest samuti sädemeid lendab ja mis süütepulbrisse kukkudes tule läidavad. Kõige lihtsam on muidugi tuli süüdata tikkudest, kuid need peavad olema alati väga kuivad. Tikud võeti Eestis kasutusele alles 180 aastat tagasi.

Pea meeles, et tuli on ohtlik ning seda tuleb alguses teha vanemate inimestega koos.